

INLEIDING

Congres over het werken met de Hanen-methodiek.

In een peutergroep op een kindcentrum zit gemiddeld één kind met een taalontwikkelingsstoornis (TOS). Ongeveer 7% van de kinderen op de basisschool heeft een taalontwikkelingsstoornis. Dat zijn twee kinderen per schoolklas. TOS is relatief onbekend maar heeft grote impact op het leven van een kind. Hoe eerder de behandeling start hoe groter de kans op herstel.

Hanen gecertificeerde logopedisten begeleiden ouders en jonge kinderen met een taal- of spraakprobleem thuis, op school en in de kinderopvang. Op dit congres maak je kennis met verschillende Hanen-programma's en ontdek je wat de verschillende programma's nog meer te bieden hebben. Het Hanen Centre in Canada doet vanaf de jaren zeventig onderzoek naar de achtergronden van taal-spraakproblemen en ontwikkelde specifieke methodieken voor het verbeteren van de communicatiemogelijkheden van jonge kinderen met een spraak- of taalachterstand, inclusief kinderen met een ontwikkelingsachterstand of autisme. De evidence based programma's stellen professionals en ouders in staat kinderen met een vertraagde spraak- of taalontwikkeling te helpen hun communicatieve vaardigheden uit te breiden. De wetenschappelijke onderzoeksresultaten zijn vertaald naar praktische communicatiestrategieën rond dagelijkse bezigheden die gemakkelijk toepasbaar zijn voor ouders.

Keynotespeaker op dit congres is Janice Greenberg. In de ochtend spreekt zij over het programma *Leren praten met plezier*, *Learning Language and Loving it*. Eind van de middag geeft zij een uitputtende toelichting op en achtergronden bij de verschillende Hanen-programma's.

Janice Greenberg, BSc, DSP, is logopedist en programmadirecteur van *Leren praten met plezier* – The Hanen Program voor onderwijskrachten en groepsleidsters van jonge kinderen. Ze heeft jarenlang met ouders en groepsleidsters gewerkt en past haar enorme ervaring toe op het zich nog steeds ontwikkelende programma *Leren praten met plezier*. Janice Greenberg geeft over de hele wereld lezingen over de benadering van Hanen om taalontwikkeling en beginnende geletterdheid bij kinderen in kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en de eerste jaren van het basisonderwijs te bevorderen. Ook geeft ze wereldwijd trainingen aan logopedisten, leerkrachten en groepsleidsters van kinderen in de voorschoolse leeftijd.

In de deelsessies gaan Hanen gecertificeerde trainers in op het werken met de Hanen-methodieken en de werking ervan. Sommige behandelen specifieke programma's als *Target word* of het werken met *Praten doe je met zijn tweeën*, andere gaan in op ontluikende geletterdheid, muziek en taalontwikkeling, coachende gespreksvoering. Alle onderwerpen zijn gerelateerd aan het werken met de Hanen-programma's. Na afloop van dit congres ben je dan ook helemaal op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen in de programma's of heb je kennis gemaakt met methodieken waar je verder mee zou willen werken.

GRATIS BIJ DEELNAME!

Alle deelnemers krijgen het boek [*Leren praten met plezier*](#) ter waarde van €57,00 cadeau!

Dit fraai geïllustreerde boek biedt een praktische, op onderzoek gebaseerde benadering om vaardigheden op het gebied van sociale, spraak- en taalontwikkeling en beginnende geletterdheid bij jonge kinderen te bevorderen.

DOELGROEP

Dit congres is bedoeld voor professionals die met kinderen met een taalontwikkelingsachterstand werken; logopedisten; pedagogen, teamleiders, locatiemanagers uit de kinderopvang; onderbouw (speciaal) onderwijs; jeugdartsen; pedagogisch behandelaars; medewerkers MKD; ambulante begeleiders; studenten; leerkrachten ROC.

PROGRAMMA

09.00 uur - Ontvangst & Registratie

10.00 uur - Opening door de dagvoorzitter

Nanouk Van Tol - Verbeek, Orthopedagoog-generalist, praktijk Zij aan Zij

10.15 uur - An Introduction to Learning Language and Loving It™

The Hanen Program® for Promoting Language Development in Early Childhood Settings.

Janice Greenberg, Janice Greenberg, BSc, DSP, is logopedist en programmadirecteur van Leren praten met plezier – The Hanen Program.

This session will introduce Learning Language and Loving It™, an approach from The Hanen Centre that promotes language development during the natural everyday activities, routines and play that occur in early childhood education settings. Learning Language and Loving It aligns with a social pedagogical orientation to early childhood education and care that emphasizes a child-centred holistic approach focusing on play-based learning and positive relationships. With the belief that children are born to be learners with the ability to construct knowledge, the educator's ability to follow children's interests, needs and abilities and facilitate language learning naturally during meaningful, authentic conversations becomes paramount. However, it is not always easy to get powerful conversations like these going in a busy child care or kindergarten. Some educators may struggle with transitioning from being the deliverer of knowledge to being a co-constructor of knowledge with the children. In other situations, it may be difficult to engage children who are not easily drawn into a conversation. Learning Language and Loving It provides early childhood educators with practical strategies for helping all young children to build language, no matter what their learning and communication styles are, and even if they have special needs.

11.15 uur - Koffie- en theepauze

11.45 uur - Deelsessieronde 1

Tijdens dit congres bezoekt u in twee rondes een deelsessie. Er is keuze uit acht verschillende sessies, een overzicht hiervan treft u op de pagina [deelsessies](#). Graag ontvangen wij van u voor iedere ronde een eerste en een reserve keuze m een indeling te kunnen maken.

12.45 uur - Lunchpauze

13.45 uur - Ervaringsverhaal ouder

Naam en gegevens van deze spreker volgen nog

14.00 uur - Deelsessieronde 2

Tijdens dit congres bezoekt u in twee rondes een deelsessie. Er is keuze uit acht verschillende sessies, een overzicht hiervan treft u op de pagina [deelsessies](#). Graag ontvangen wij van u voor iedere ronde een eerste en een reserve keuze m een indeling te kunnen maken.

15.00 uur - Middagpauze

15.30 uur - An Introduction to Hanen Programs®:

Involving Parents and Educators in Young Children's Language Development

Janice Greenberg, Janice Greenberg, BSc, DSP, is logopedist en programmadirecteur van Leren praten met plezier – The Hanen

The Hanen Centre in Toronto, Canada supports and trains parents and educators in their efforts to help young children develop the best possible language, social and literacy skills. Based on a social interactionist model of language development, The Hanen Centre's evidence-based programs and resources reflect a child-centred approach that can be implemented within everyday activities and conversations in home and preschool settings. Parents and educators learn strategies to support extended responsive and meaningful interactions and conversations with children that become the foundation for promoting language development. Hanen Programs address the needs of children identified with language delays, as well as those who may be at risk for language delay. This includes children who are just starting to communicate as well as children who have more developed language skills. Hanen Programs draw extensively on what is known about how adults learn best, recognizing that the learner, rather than the trainer, has the most important role in the learning process.

16.30 uur - Afsluitende borrel met een hapje**DEELSESSIES**

In het programma zitten twee deelsessierondes van een uur. Hieronder treft u een overzicht van de deelsessies waar u uit kunt kiezen. Graag ontvangen wij van u bij aanmelding voor beide rondes een eerste voorkeur en een reserve keuze.

Heeft u vragen of opmerkingen over het programma? Neemt u dan gerust contact met ons op via [het feedback formulier](#).

1. TARGET WORD

Let op, deze sessie wordt alleen in de 1e ronde gegeven

Karin Wiefferink, senior onderzoeker O&O NSDSK

Annemarieke Melman, logopediste / afd. VOG NSDSK

Werkvorm: Interactieve presentatie met videobeelden, kennisoverdracht

Doelgroep: Iedereen die geïnteresseerd is in vroegtijdige interventies voor kinderen die risico lopen op een taalontwikkelingsstoornis. Logopedisten, pedagogen, teamleiders, locatiemanagers uit de kinderopvang, jeugdartsen, pedagogisch behandelaars, ambulante begeleiders.

Er zijn aanwijzingen dat vroegtijdige interventie via ouders bij een groot deel van de 'at risk' kinderen taalproblemen kan voorkomen. Interventies waarbij ouders leren om doelwoorden te benadrukken in interacties die aansluiten bij de interesse en het taalproductieniveau van hun kind, blijken effectief om de taalproductie van 'late talkers' te verbeteren. Om na te gaan of een oudertraining aan ouders van 'late talkers' in Nederland leidt tot verbetering van de taalontwikkeling, hebben de NSDSK en JGZ Kennemerland in 2012 tot 2018 een onderzoek uitgevoerd bij 60 kinderen en hun ouders.

Karin en Annemarieke zullen in deze deelsessie zowel ingaan op het onderzoek als op de inhoudelijke training aan ouders van 'late talkers' (Hanen ouderprogramma Target Word). De inzet van videobeelden over de Target Word strategieën zullen nog meer inzicht bieden in dit Hanen ouderprogramma.

2. KLANKONTWIKKELING VAN 0-4

Let op, deze sessie wordt alleen in de 1e ronde gegeven

Esther Ottow-Henning, MSc. psycholoog, logopedist, onderzoeker bij Auris

Dr. Brigitta Keij, gepromoveerd op de vroege fonologische ontwikkeling bij baby's, onderzoeker bij Auris.

Werkvorm: Lezing met interactieve elementen.

Doelgroep: pedagogisch begeleiders, logopedisten en ieder die geïnteresseerd is in de ontwikkeling van klanken en de relatie van klankontwikkeling met andere taalgebieden en met de Hanen-programma's.

Doel van de sessie:

Een onderdeel van het leren van taal is het leren van de klanken. In deze lezing hoor je meer over de stapjes in de ontwikkeling van klanken. Je krijgt meer inzicht in de samenhang tussen het leren van klanken en het leren van woorden en het latere leren lezen. Ook is er aandacht voor het spelenderwijs stimuleren van de klankontwikkeling. Er wordt hierbij een link gelegd naar de strategieën en materialen van het Hanen Centre.

3. MEER MET MUZIEK!

Het gebruik van liedjes binnen de behandeling van jonge kinderen (2,5 – 4 jaar) met een taalontwikkelingsstoornis

Wouter Verhage, dirigent, zanger en muziekpedagoog.

Saskia Koning, Hanen 'instructor' voor het programma 'Praten doe je met z'n tweeën', logopedist binnen de vroegbehandeling bij Pento Audiologische Centra en Muziek op Schoot docent.

Werkvorm: Interactieve presentatie aan de hand van videobeelden.

Doelgroep: Logopedisten, pedagogisch medewerkers en iedereen die geïnteresseerd is in dit onderwerp.

Doel van de sessie:

Antwoord op de volgende vragen:

- Welke overeenkomsten zijn er in de muzikale en taal- en spraakontwikkeling?
- Wat doet muziek met kinderhersenen?
- Hoe ontwikkelen jonge kinderen muzikale vaardigheden en welke relatie heeft dat met hun taalvaardigheden?
- Hoe kun je zingen en musiceren inzetten in de behandeling van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis?

Muziek en taal zijn nauw met elkaar verweven. Muziek is een prachtig middel om interactie en communicatie op gang te brengen en taal en spraak te stimuleren. Maar bovenal brengt muziek veel plezier en werkt muziek heel verbindend!

Recente wetenschappelijke onderzoeken laten zien dat muziek een stimulerende werking heeft op de hersenactiviteiten in het taalcentrum. Met de juiste liedjes, die methodisch/didactisch en qua taalniveau zijn toegespitst op specifieke taal- en spraakbehoeften van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis, creëren we een speelse vorm die we kunnen aanbieden aan deze doelgroep.

Vanuit hun eigen muzikale ervaringen vertellen de sprekers aan de hand van videobeelden over het belang en de rijkdom van muziek.

4. HET BELANG VAN EMOTIETAAL EN REKENTAAL.

Dr. Evelien Dirks, senior onderzoeker NSDSK

Werkvorm: Presentatie.

Doelgroep: Professionals die werken met jonge kinderen en/of hun ouders.

Het taalaanbod van ouders is van groot belang voor de ontwikkeling van een kind en niet alleen voor de taalontwikkeling. Zo is het praten over emoties en verlangens van zichzelf en anderen belangrijk voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het gebruik van rekentaal, woorden zoals meer, minder, hoog, laag, veel, eerste etc. is belangrijk voor de vroege rekenontwikkeling. Hoe kun je ouders stimuleren om dit soort taal toe te passen in alledaagse situaties? In deze sessie wordt ingegaan op het belang van deze taal voor de ontwikkeling van een kind en worden onderzoeksresultaten gepresenteerd van

onderzoek naar het taalaanbod van ouders met peuters met een communicatieve of auditieve beperking. Daarnaast worden er handvatten aangereikt om ouders te stimuleren meer emotietaal en rekentaal te gebruiken.

5. COACHENDE GESPREKSVOERING

Annemarieke Melman, logopediste, NSDSK

Mieke Wilterdink, logopediste, Focus op interactie

Werkvorm: Interactieve presentatie met videobeelden.

Doelgroep: Logopedisten die al met de Hanen principes werken of er kennis mee willen maken.

In deze deelsessie bespreken wij hoe je meer kunt halen uit video-opnamen die je maakt van ouders en hun kind. Zowel als onderdeel van een Hanen-ouderprogramma als in een individuele behandeling.

We bespreken aan de hand van een aantal video-opnames hoe je kunt coachen van achter de camera: op grond waarvan bepaal je welk gedeelte je samen met ouders gaat terugkijken en hoe laat je ouders zelf ontdekken wat werkt in de communicatie? Door het stellen van gerichte (kijk)vragen kun je hen op een spoor zetten.

6. STIMULEREN VAN INTERACTIE IN DE GROEP BIJ KINDEREN MET (ERNSTIGE) TAALPROBLEMEN

Anneke Mientjes, logopedist, ontwikkelaar en docent Koninklijke Kentalis

Sharon Markgraaf-Kicken, behandelcoördinator Koninklijke Kentalis

Nike Mineur, pedagogisch behandelaar Koninklijke Kentalis

Werkvorm: Presentatie, kennisoverdracht.

Doelgroep: Iedereen die werkt met kinderen met taalproblemen.

Taalproblemen hebben grote impact op de interactie van een kind met leeftijdgenoten en volwassenen. Wij laten je zien wat de meerwaarde is van het Hanen-programma 'Leren praten met plezier' voor kinderen met taalproblemen. Dit doen wij vanuit zowel een logopedisch als een pedagogisch perspectief. We delen onze kennis en ervaringen met dit programma dat is toegepast bij kinderen met een taalontwikkelingsstoornis op behandelgroepen van Kentalis. Wij bespreken hoe het verbeteren van interactie kansen schept voor sociaal leren en waarom dit zo belangrijk is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen.

7. MEER DAN WOORDEN!

Liesbeth Fabius, logopedist en Hanen trainer, Logopedie Westrand

Esther van IJken, logopedist, oc behandelaar en Hanen trainer Communicatie @nders

Werkvorm: Interactieve workshop.

Doelgroep: Leerkrachten, Orthopedagogisch medewerkers, Orthopedagogen, Jeugdpsychologen, Jeugdartsen, Logopedisten.

Doel van de sessie:

- Kennis van inhoud en werkwijze van het Hanen Ouderprogramma Meer dan Woorden.
- Criteria kennen: wanneer komen gezinnen hiervoor in aanmerking.
- Toepasbaarheid in de praktijk en aanvulling op andere behandelprogramma's ABA, DTT, Floortime en PRT en PECS.

Het Hanen-programma 'Meer dan Woorden!' is een ouderprogramma voor ouders van kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum of moeilijkheden in de sociale communicatie. In deze deelsessie gaan we aan de hand van beelden in op ervaringen van ouders die hebben deelgenomen. Ook zijn er praktische oefeningen voor de deelnemers om enkele strategieën uit het programma zelf te ervaren.

8. HANEN MET NIET-NEDERLANDS SPREKENDE OUDERS

Impact van emigratie, groepsheterogeniteit en coach-competenties.

Reneé Kwakkel, Hanen gecertificeerde logopedist & cursusleidster - praktijkhouder Logos Trainingen (praktijk voor Hanen Ouderprogramma's in Amsterdam)

Werkvorm: Kennisoverdracht aan de hand van casuïstiek.

Doelgroep: Alle professionals die geïnteresseerd zijn in het werken met niet-Nederlandssprekende ouders.

Doel van de sessie:

Meer inzicht in het werken met heterogeen samengestelde groepen niet-Nederlands sprekende ouders, en de impact die emigratie kan hebben op het vermogen van ouders hun kinderen te ondersteunen in de (taal)ontwikkeling.

Inzicht in de specifieke competenties die van belang kunnen zijn voor het werken met deze doelgroep. In deze deelsessie wil ik stilstaan bij specifieke aspecten van het werken met niet-Nederlandssprekende ouders, op grond van mijn ervaringen met het Hanen Ouderprogramma voor deze doelgroep. Een belangrijk kenmerk van deze groepen is de heterogeniteit, zowel als het gaat om het land van herkomst en cultuur, als de reden van vertrek uit het vaderland. Dat betekent dat je als (Hanen)coach sensitief moet zijn voor de impact van de emigratie, en wat dit vervolgens kan betekenen voor het vermogen van ouders om hun kinderen te ondersteunen in de (taal)ontwikkeling. Naast de theoretische onderbouwing en voorbeelden uit mijn praktijk, wil ik in deze bijeenkomst ingaan op de vraag wat dit van de coach vergt aan flexibiliteit, afstemming en empathie ten aanzien van deze heterogene doelgroep met zijn eigen kwetsbaarheden.